

NOI PRECIZĂRI DESPRE CHESTIONARELE MUZEULUI LIMBII ROMÂNE

Acum un an, la Al XIV-lea Simpozion Internațional de Dialectologie, se prezentau două comunicări despre cele opt chestionare ale Muzeului Limbii Române: I. *Calul* (1922), II. *Casa* (1926), III. *Firul* (1929), IV. *Nume de loc și nume de persoană* (1930), V. *Stâna, păstoritul și prepararea laptelui* (1931), VI. *Stupăritul* (1933), VII. *Instrumente muzicale* (1935), VIII. *Mâncări și băuturi* (1937). S-a vorbit atunci despre ancheta prin corespondență, cu meritele și scăderile ei, s-a făcut un istoric al lansării chestionarelor, s-a precizat locul lor în raport cu Dicționarul Academiei și cu atlasul lingvistic ce urma să se facă, s-a subliniat valoarea lor de document cu multiple valențe de valorificare interdisciplinară. Nu s-a amintit despre inventarul localităților și doar tangențial despre „membrii corespondenți”, cum îi numea Sextil Pușcariu pe repondenți, elemente importante atunci când vrem să valorificăm corect răspunsurile obținute. Acum dorim să venim cu câteva observații referitoare la localități.

De la al doilea număr al „Dacoromaniei”, rapoartele anuale (sau prefetele mai târziu) acordă spațiu chestionarelor ca parte integrantă a activității institutului: lansarea chestionarelor, primirea răspunsurilor (a caietelor), evidențierea „membriilor corespondenți” merituoși; se vorbește despre înregistrarea caietelor cu data de intrare, de numerotarea lor în ordinea sosirii și de alcătuirea unor liste de evidență, de fișarea materialului, despre lucrări de licență și de doctorat scrise pe baza datelor oferite de răspunsurile primite.

După cum se știe, una – dacă nu cea mai importantă – dintre menirile răspunsurilor era îmbogățirea fișierului, deci și a tezaurului lexical al Dicționarului Academiei. Pentru prima dată în bibliografia *Dicționarului* chestionarele apar, fiecare cu sigla sa, în 1934, la sfârșitul tomului II, partea I (literele F–I): *Calul*, *Casa*, *Firul*, *Stâna*, *Stupăritul*, acesta din urmă fiind lansat în 1933. Dar la sfârșitul volumului nu există o anexă în care să fie înregistrate localitățile din care s-au primit răspunsuri, dacă nu și numele repondenților și ocupația lor, așa cum se face, în același loc, pentru *Chestionarul Hasdeu*, care se mai prezentase astfel și în 1913, la apariția tomului I, partea I (literele A–B). După ani de consultare a Dicționarului Academiei nu putem proba utilizarea fișelor chestionarelor la vreun cuvânt.

Dar să ne întoarcem la arhivă.

În DR, III (*Raport*, p. 1093), referindu-se la Chestionarul I, S. Pușcariu menționează: „Răspunsurile au fost inventariate. Asistentul Muzeului Limbii Române, Sever Pop, e însărcinat cu prelucrarea bogatului material cuprins în ele”. Mai târziu, în teza sa de doctorat, S. Pop (1929) va consemna mai explicit: „Răspunsurile au fost înregistrate din partea Muzeului Limbei Române după cum au sosit. Amin-

tim, pentru viitoarele verificări ale materialului de care ne ocupăm, că pe fiecare chestionar s-a trecut data sosirii”. Și într-adevăr, în această perioadă de început, pe fiecare caiet de anchetă era notată, cu cerneală, data intrării, și acesta primea un număr de înregistrare strict în ordinea sosirii. Sub acest „număr de ordine” caietul figura în lista localităților întocmită pentru fiecare chestionar, dar asemenea liste nu am găsit în arhiva institutului. Se pare că ulterior se alcătuiău și liste cu numele localităților și ale informatorilor aranjate alfabetic. Este ușor de observat că în anumite perioade este vorba de același scris, deci putem presupune că exista o persoană care se ocupa de aceste operații. Rapoartele anuale ne mai spun numele celor care au extras fișe: S. Pop, Șt. Pașca, Lia Pușcariu, Maria Pușcariu și, probabil, cu trecerea anilor vor mai fi fost și alții; apoi, numele celor care au redactat hărți sau, cum am mai spus, au scris teze de licență sau de doctorat pe baza datelor din răspunsuri. Cu trecerea timpului, pe caietele trimise Muzeului nu se mai notează data primirii, ci se dă doar un număr de ordine, scris tot cu cerneală, iar la ultimele două anchete, un număr de ordine scris cu creion roșu. Dar pe **toate** caietele de anchetă apare și un număr scris cu creion roșu; el nu coincide cu numărul notat cu cerneală, ci reprezintă numărul de ordine al rearanjării caietelor pe arii, așa cum figurează ele și ulterior, în listele cu localitățile din fiecare anchetă. Aceste liste apar publicate pentru prima dată în *Bibliografia DLR* (tomul VI) tipărită în 1965. Aici, sub sigla CHEST. I–VIII sunt înscrise toate cele opt chestionare, pentru fiecare specificându-se anul de lansare a anchetei. Anexa III cuprinde liste ale localităților din diverse anchete, între care și cele de care ne ocupăm. Ca element de identificare, în dreptul fiecărei localități figurează raionul și regiunea din care fac parte, în timp ce pe caiete erau notate plasa și județul, conform organizării administrative a acelor ani. Nu sunt înregistrate localitățile pentru Chestionarul I. *Calul*, deoarece urmau să se citeze după DR, V, unde teza de doctorat a lui Sever Pop este publicată împreună cu lista localităților. Nici pentru Chestionarul III. *Firul*, nu se dă lista cu localitățile; pentru această situație nu avem o explicație. Cum la Chestionarul VII. *Instrumente muzicale* lipsește integral materialul, lipsește și lista localităților. Există deci liste pentru Chestionarele II, IV, V, VI și VIII, dar fără a fi incluse localitățile din afara granițelor. Între timp, mai urmează trei serii de completări la bibliografia DLR, dar numai în 1994, odată cu publicarea literei *T* (tomul XII, partea I), apare o completare care include și reluarea listelor de localități de la cele opt chestionare, tot fără *Calul*, *Firul* și *Instrumente muzicale* și fără localitățile din afara granițelor actuale. Diferențele stau în actualizarea numelor unor localități și în schimbarea unor orașe învecinate în conformitate cu o continuă reorganizare teritorială care includea, printre altele, și transformarea unor comune în orașe.

Pentru prima dată o listă exhaustivă a localităților se dorește a fi cea publicată în 2006, la litera D (tomul I, partea a III-a) și care se reia, cu bune și cu rele, în ediția anastatică. Acum, în Anexa IV se publică inclusiv localitățile de la Chestionarul I, precum și cele de la *Firul*, cu următoarea precizare: „CHEST. I a fost citat după DR, V, p. 51 ș.u., unde a fost publicat; localitățile din CHEST. III sunt reproduse

după CL 1968, p. 73 ș.u.” – articol al colegei Elena Comșulea, parte din teza sa de doctorat. Nu ni se spune niciunde nimic despre lipsa localităților pentru Chestionarul VII, menționat sub sigla CHEST. I–VIII, nici despre introducerea localităților din afara granițelor și despre actualizarea numelor unor localități.

Și, pentru că vorbim despre actualizări, trebuie subliniat faptul că aici, în aceste „remanieri”, se află una din sursele de erori prezente în listele de care ne ocupăm. Dacă ne gândim că unele sate au dispărut comasate în alte sate sau în comunele de care aparțineau, că unele localități și-au schimbat numele din diverse motive, că localizarea punctului anchetat se face, de la o vreme (de la litera *T*) după orașul mai apropiat și că unele comune au devenit orașe, și uneori au înlocuit vechile orașe apropiate ale unor localități, că în vreme aceste modificări s-au tot perpetuat, putem presupune câtă atenție solicită aceste actualizări și cât de ușor se poate greși. Ca exemplu, în lista localităților de la Chestionarul I. *Calul*, la poziția 13 apare localitatea *Gelar–Hunedoara*. În ultima listă actualizată ea devine *Gelmar–Geoagiu*, dar pe caietul de anchetă scrie *Ghelar–Hunedoara*. Probabil că apariția formei *Gelar* din DR, V se datorează unei greșeli de dactilografie, neobservată. Cum în *Indicatorul localităților* nu apare *Gelar*, s-a făcut identificarea cu *Gelmar*, fără să se consulte caietul de anchetă. Tot la Chestionarul I, localitatea 92 figurează în DR, V sub denumirea *Chizdărești, satul Tichilești, Constanța*. Probabil că prima denumire a dispărut prin înglobarea localității în satul de care ținea. Astăzi există o localitate *Tichilești, comuna] Horea*, care ar putea fi identificată ca fiind punctul 92. Dar punctul în discuție a devenit *Frățilești–Țândărei*, localitate aflată în Muntenia. Desigur că exemple mai sunt, dar noi nu ne-am propus decât o ilustrare a problemelor prin date culese aleatoriu.

Dacă vrem să urmărim cum au fost introduse localitățile din afara granițelor, avem nedumeriri. Ele figurează în listele de la Chestionarele I, II și IV (nu știm dacă integral). Chestionarul III. *Firul*, așa cum era publicat în CL 1968, nu avea incluse localitățile din afara granițelor; completarea lor – în număr de aproape 20 – s-ar fi putut face simplu, după caietele existente în arhiva clujeană. La Chestionarul V lipsește localitatea cu nr. 64, care e *Rezina–Orhei*, la Chestionarul VI lipsește localitatea 5, *Cireș–Storojineț*, tot din afara granițelor actuale. În listele de la Chestionarul VIII există de două ori numărul de ordine 2: *Bărăștii Iliei–Brad* și *Bărăștii Hațegului–Hațeg*. Corect ar fi: 1. *Badragii Vechi–Hotin* și 2. *Bărăștii–Hunedoara*. Tot în lista localităților de la Chestionarul VIII lipsește localitatea 10, *Cotiugenii Mari–Soroca*.

Dar noi nu știm, acum când discutăm, din câte localități s-au primit răspunsuri la fiecare chestionar. După un calcul făcut pe baza datelor din rapoartele „Dacoromaniei”, numărul localităților¹ ar fi:

¹ Și nu al caietelor de anchetă, căci ele pot fi mai multe dintr-o localitate, în funcție de numărul de repodenți.

Chestionarul I:	670 (DR, V, p. 904);
Chestionarul II:	439 (DR, V, p. 904);
Chestionarul III:	129 (DR, VI, p. 659);
Chestionarul IV:	în DR, VI, p. 660, se anunță că au fost înregistrate peste 80 de caiete, iar în DR, VII, p. XII, se vorbește de 182 de membri corespondenți și se afirmă că s-au primit toate răspunsurile; noi presupunem deci 182 de caiete de anchetă;
Chestionarul V:	130, anunțate în DR, VII, p. XIII, cu specificarea că ulterior s-au mai primit câteva caiete;
Chestionarul VI:	în DR, VIII, p. V, se afirmă că s-au primit în întregime răspunsurile; în cutia din arhivă există 35 de caiete;
Chestionarul VII:	49 (DR, IX, p. IV);
Chestionarul VIII:	68 (<i>ibidem</i>).

Cât de exacte pot fi aceste cifre vom vedea dintr-o afirmație a lui S. Pop referitoare la felul în care și-a alcătuit harta.

Dacă ne uităm în listele de localități ale chestionarelor din bibliografia DLR, numărul de ordine al ultimei localități din fiecare chestionar este:

Chestionarul I: 551	chestionarul V: 100
Chestionarul II: 415	chestionarul VI: 35
Chestionarul III: 986	chestionarul VII: –
Chestionarul IV: 982	chestionarul VIII: 34

De acum înșă, pentru a explica diferențele trebuie să prezentăm fiecare chestionar individual, căci fiecare a avut istoria lui.

Din Chestionarul I. *Calul*, s-au făcut, conform rapoartelor din „Dacoromania”, șapte lucrări de licență și două teze de doctorat. Nouă ne sunt cunoscute lucrările de doctorat ale lui S. Pop și Șt. Pașca, publicate (parțial) în DR, V. Pentru ambele lucrări, autorii lor au alcătuit hărți. Despre aceste hărți *Raportul* din DR, IV, p. 1560, precizează că numărul răspunsurilor primite [caiete?, localități?] a ajuns la 660; în DR, III, p. 1093, s-au semnalat doar 645, iar din DR, V, p. 904, aflăm că au mai sosit răspunsuri întârziate și numărul lor a ajuns la 670. S. Pop afirmă: „am fixat pe hartă 551 de localități, care cuprind [...] 649 de chestionare. Restul de răspunsuri, până la 660, fiind primite ulterior, după ce harta a fost făcută, n-au fost considerate în studiul de față” (DR, V, p. 54). Într-adevăr, există în cutiile în care sunt depozitate chestionarele și caiete neînregistrate.

La aceeași pagină S. Pop descrie explicit de ce și cum s-au făcut hărți:

„În prelucrarea și aranjarea acestui material am procedat precum urmează. De la început ne-am dat seama că studiarea chestionarelor nu se poate face decât dacă se va alcătui, cu îngrijire, o hartă a răspunsurilor. După ce am făcut această hartă, am trecut fiecare răspuns din o comună cu un număr. Când din aceeași comună erau mai multe răspunsuri, deosebirea dintre un răspuns și celălalt am făcut-o prin o fracțiune (de ex. din

comuna Cosmin, județul Cernăuți, avem trei răspunsuri: răspunsul întâi are numărul 155, al doilea 155/1, al treilea 155/2).

Cu numerotarea răspunsurilor am început din Banat, de lângă Timișoara, urcând în direcția meridianului până la linia paralelă care aproape înjumătățește teritoriul țării, de aici iar am scoborât înspre Dunăre, traversând astfel jumătatea de sud a țării. În partea de nord a liniei de înjumătățire am trecut din Dobrogea și am parcurs, până la jumătatea țării, cealaltă parte care nu fusese numerotată. În felul acesta am fixat pe hartă 551 de localități, care cuprind, cum se vede din alăturatul tablou al numerelor cartografice, 649 de chestionare.

Această hartă, care cuprindea toate localitățile de unde am primit răspunsuri, n-o publicăm însă la acest loc²⁷.

Din moment ce S. Pop ne spune că a fixat pe hartă 551 de localități care cuprind 649 de chestionare, noi trebuie să înțelegem că diferența de la 551 la 649 o reprezintă anchetele duble sau triple din una și aceeași localitate. Dar diferența de la 649 la 670 să reprezinte numai localități? Nu putem ști. Oricum, lista localităților cuprinde 551 și atâtea sunt și caietele aflate (împreună cu anchetele duble sau triple) în cutiile corespunzătoare. Sunt numerotate cu creion roșu, dar pe caiete mai există, în afara datei de înregistrare și a numărului de ordine, și alte numere, al căror rost nu l-am putut descifra. Deoarece, cum am mai spus, lista localităților de la Chestionarul I a fost publicată pentru prima dată în *Bibliografia* din 2006, ea cuprinde și localitățile din afara granițelor, exact ca în DR, V. Dacă poate să pară ciudat că punctele din listă apar oarecum concentrate pe zone, știm acum clar că aceasta e din cauza reorganizării răspunsurilor în sensul precizat de S. Pop și că de aceea caietele nu sunt așezate în ordinea primirii răspunsurilor.

Pentru Chestionarul II, numărul caietelor (anchetelor) este de 392 după DR, IV, p. 1560 și a ajuns la 439 (DR, V, p. 904). Localitățile din lista care figurează în *Bibliografia* DLR sunt în număr de 415. Am putea presupune că diferența o reprezintă anchetele duble sau triple din diverse localități, dar pot să fie, tot așa de bine, și caiete sosite dar rămase neînregistrate, fiind primite în afara termenului fixat. Lista cuprinde și localități din afara granițelor; configurarea localităților arată o reorganizare a caietelor oarecum pe zone, situație explicabilă prin faptul că și din acest chestionar s-au făcut trei teze de doctorat, dintre care una se află la Arhivele Naționale ale României, Direcția Județeană Cluj, Fond Muzeul Limbii Române; ea este din 1929 și avea hărți care, din păcate, s-au pierdut.

Despre Chestionarul III. *Firul*, am mai vorbit. Ar mai fi de adăugat că în arhiva institutului s-au găsit cinci teze de licență făcute fiecare după 1934 (după *bibliografia* citată); una singură e datată 1938. Precizăm data, deoarece este importantă: patru teze au hărți executate după o organizare a numerotării localităților, care o urmează îndeaproape pe cea a ALR I și II. De aceea, localitățile au fost renumerotate, încercându-se să fie plasate cât mai exact în zona corespunzătoare punctelor din ALR; ca și la ALR, numerotarea localităților nu este continuativă, și aceasta explică faptul că cele 149 de localități ajung să fie numerotate de la 14 la 986. Cum am spus, nu sunt incluse localitățile din afara granițelor (aproximativ 20); un caiet a

fost identificat ulterior. Și pentru teza de doctorat a Elenei Comșulea s-a făcut o hartă a localităților din *Firul*, care are la bază harta din ALR II.

Și localitățile de la Chestionarul IV au fost reorganizate. Ca și în cazul Chestionarului III, cele 182 de localități presupuse sunt numerotate de la 14 la 982, nefiind vorba de o numerotare continuativă, ci de una asemănătoare celei de la ALR. Nici aici nu sunt incluse localitățile din afara granițelor și, cel puțin aparent, lipsesc multe caiete. Două – 148 și 153 – au fost depistate acum.

Localitățile Chestionarului V sunt puse în ordine numerică continuativă. Acest fapt, ca și așezarea alfabetică aproape perfectă, pare să indice că nu a existat o reorganizare a materialului pentru vreo lucrare care ar presupune și o hartă. Din șirul firesc al numerotării lipsește localitatea 64 – *Rezina–Orhei*, dar e greu de crezut că ar fi singura localitate din afara granițelor. Aceasta cu atât mai mult cu cât pe un caiet s-a găsit numărul de înregistrare 127, ceea ce ne-ar apropia de situația prezentată în DR, VII, p. XIII, unde se spune că s-au înregistrat 130 de caiete, dar s-au mai primit câteva și ulterior.

Chestionarul VI pare să aibă cea mai bună situație. Atât în „Dacoromania”, cât și în listele localităților e vorba de doar 35 de puncte așezate corect numeric și alfabetic. Faptul că există patru localități din apropiere de Făgăraș grupate continuativ ar putea fi rezultatul muncii neobositului profesor Valer Literat, care-și îndruma elevii și cunoscuții să participe la acțiunea organizată de Muzeu, nu o renumerotare ulterioară.

Cum am mai spus, din cele 49 de localități care figurau în DR, IX ca puncte în anchete prin corespondență, la Chestionarul VII nu s-a păstrat niciun caiet.

La Chestionarul VIII, din 68 de caiete intrate, au rămas exact jumătate: 34, așezate aleatoriu. Nu știm cine le-a „mâncat” pe celelalte.

Ar mai fi multe de spus. Și când e vorba de o arhivă, nu există amănunte care se pot neglija. Ele ar putea duce la o deformare a datelor și la interpretări greșite.

Am încercat o prezentare a situației chestionarelor pentru multe motive. În primul rând, este un material de arhivă extrem de valoros. Peste numai câțiva ani se va împlini un veac de la lansarea primului chestionar. Sever Pop atrăgea atenția, pe bună dreptate, chiar și asupra importanței notării datei de primire a fiecărui caiet: „acest fapt poate avea o însemnătate istorică pentru dispariția unor cuvinte” (DR, V, p. 54). Dar până atunci trebuie să avem *ce* înregistra. De aceea ar fi necesară o inventariere după acel număr scris cu creion roșu – căci această numerotare, intrată în circuitul informativ, nu mai poate fi schimbată – a tuturor caietelor, cu introducerea celor rătăcite pe la alte anchete, cu recuperarea celor „întârziate” sau „neînregistrate”, cu repunerea în drepturi a caietelor din afara actualelor granițe. O reactualizare a numelor localităților – chiar și a celor din Republica Moldova – ar fi binevenită. Ar fi de dorit – și acest lucru a fost propus și de Elena Comșulea – ca la fiecare localitate să se indice și numele informatorului, cum a făcut S. Pop pentru *Calul* și S. Pușcariu pentru *Chestionarul Hasdeu*, acesta adăugând și ocupația; noi am adăuga și vârsta. Aceste date sunt necesare mai ales în studii interdisciplinare,

dar mai presus de orice ar fi o dovadă de respect și recunoștință pentru „membrii corespondenți”, voluntari care adesea fac eforturi pentru a da răspunsuri exacte, uneori oferind mai multe decât li se cere. Dar nu e numai atât. În aceste liste întâlnim numele părinților unor viitori intelectuali, al unor elevi de liceu sau studenți care vor ajunge lingviști cunoscuți. O evidențiere a localităților din care s-au primit date pentru mai multe chestionare ca și a acelor „membri corespondenți” care au trudit ca să comunice date pentru mai multe anchete ar fi și ea necesară.

O evidență a caietelor în ordinea primirii (după data înregistrării sau după primul număr de ordine, când îl putem identifica) ar fi singura modalitate pentru a ști câte caiete lipsesc.

Materialele n-ar mai trebui să fie la dispoziția oricui, atât pentru a nu se face lecturi și interpretări greșite ale datelor, cum s-a și întâmplat, cât și pentru a nu fi deteriorate mai mult decât sunt deja. Pentru aceasta, ele ar trebui scanate, dar și transcrise corect, putând fi, astfel, benefic utilizate. Aceasta ar fi o acțiune de durată. Ar fi necesară, pentru rezolvarea tuturor acestor probleme, obținerea unor fonduri, toate operațiile presupunând un efort colectiv de 2–3 ani. Ar fi, fără îndoială, un efort considerabil, dar institutul ar avea mulțumirea salvării unei arhive de preț, care ar deveni operantă. Ar fi și o dovadă de respect față de munca muzeiștilor. Ei au redactat chestionarele, le-au tipărit (primul în 15 000 de exemplare!), le-au expediat, au arhivat răspunsurile, au purtat corespondență cu unii colaboratori, au scos fișe și au salvat materialul din calea războiului. Altfel, întreg materialul va fi lăsat să ducă o luptă, sortită eșecului, cu timpul și cu nepăsarea.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE. SIGLE

- ALR I = *Atlasul lingvistic român*. Partea I, de Sever Pop, vol. I. *Părțile corpului omenesc și boalele lui*, Muzeul Limbei Române, Cluj, 1938; vol. II. *Familia, nașterea, botezul, copilăria, nunta, moartea*, Sibiu–Leipzig, Muzeul Limbei Române–Otto Harrassowitz, 1942.
- ALR II = *Atlasul lingvistic român*. Partea II, de Emil Petrovici, vol. I. A. *Corpul omenesc, boale (și termeni înrudiți)*. B. *Familia, nașterea, copilăria, nunta, moartea, viața religioasă, sărbători*. C. *Casa, acareturile, curtea, focul, mobilierul, vase, scule*, Sibiu–Leipzig, Muzeul Limbei Române–Otto Harrassowitz, Sibiu–Leipzig, 1940.
- DA = Academia Română, *Dicționarul limbii române (DA)*. Întocmit și publicat după îndemnul și cu cheltuiala Maiestății Sale Regelui Carol I, Tomul I, Partea I, A–B, București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea, 1913; Partea II, C, Tipografia ziarului Universul, București, 1940; Partea III, Fascicula I, D–DE [fără specificarea privind contribuția Regelui], București, Universul. Întreprindere Industrială a Statului, 1949; Tomul II, Partea I, F–I, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria națională, 1934; Partea II, Fasc. I–III. *J–Lojniță*, București, Tipografia ziarului Universul SA, 1937, 1940, 1948.
- DLR = Academia Republicii Socialiste România, *Dicționarul limbii române (DLR)*, serie nouă, Tomul VI, *Litera M*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1965–1968; Tomul VII, Partea 1, *Litera N*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1971; Partea a 2-a, *Litera O*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1969; Tomul VIII, *Litera P*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Partea 1, 1972; Partea a 2-a, 1974; Partea a 3-a, 1977; Partea a 4-a, 1980; Partea a 5-a, 1984; Tomul IX, *Litera R*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975; Tomul X, *Litera S*,

București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, Partea 1, 1986; Partea a 2-a, 1987; București, Editura Academiei Române, Partea a 3-a, 1990; Partea a 4-a, 1992; Partea a 4-a 1994; Tomul XI, Partea 1, *Litera Ș*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1978; Partea a 2-a, *Litera T*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1982; Partea a 3-a, 1983; Tomul XII, Partea 1, *Litera Ț*, București, Editura Academiei Române, 1994; Partea a 2-a, *Litera U*, București, Editura Academiei Române, 2002; Tomul XIII, *Litera V*, Partea 1, București, Editura Academiei Române, 1997; Partea a 2-a, 2002; Tomul XIV, *Litera Z*, București, Editura Academiei Române, 2000; Tomul I, Partea a 3-a–Partea a 6-a, *Litera D*, București, Editura Academiei Române, 2006–2009; Partea a 7-a–Partea a 8-a, *Litera E*, București, Editura Academiei Române, 2009–2010; Tomul III, *Literele J, K, Q*, București, Editura Academiei Române, 2010; Tomul IV, V, *Litera L*, București, Editura Academiei Române, 2008.

DR = „Dacoromania”. Buletinul „Muzeului Limbei Române, I, 1920–1921 (apărut: 1921); II, 1921–1922 (apărut: 1922); III, 1922–1923 (apărut: 1924); IV, partea I și partea a II-a, 1924–1926 (apărut: 1927); V, 1927–1928 (apărut: 1929); VI, 1929–1930 (apărut: 1931); VII, 1931–1933 (apărut: 1934); VIII, 1934–1935 (apărut: 1936); IX, 1936–1937 (apărut: 1938); X, partea I [și partea a II-a] (apărut: 1941, 1943); XI (apărut: 1948).

Pașca 1927–1928 = Ștefan Pașca, *Terminologia calului: Părțile corpului*, în DR, V, p. 272–327.

Pop 1927–1928 = Sever Pop, *Câteva capitole din terminologia calului*, în DR, V, 1929, p. 51–271.

**NEW REMARKS ON THE QUESTIONNAIRES
OF THE MUSEUM OF ROMANIAN LANGUAGE
(Abstract)**

The author evaluates the situation of the material in the questionnaires archive, with a special emphasis on the list of localities from where there were received answers to the 8 questionnaires. The author proposes a reorganization of the archive.

Cuvinte-cheie: *Chestionarele Muzeului Limbii Române, arhiva chestionarelor, listele localităților.*

Keywords: *the Questionnaires of Romanian Language Museum, questionnaires archive, list of localities.*

*Institutul de Lingvistică și Istorie Literară
„Sextil Pușcariu”
Cluj-Napoca, str. E. Racoviță, 21
institutul.puscariu@gmail.com*